

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
СТРАТЕГІЇ ТА ПРОГРАМИ
екологічного розвитку майбутньої
Торецької територіальної громади**

Зміст

Список виконавців:	3
ВСТУП	4
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ).....	5
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ) .8	
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	26
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	31
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ 35	
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ – 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ	39
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	45
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)	48
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	51
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	54
11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ	55
Список використаних джерел	60

Список виконавців:

Потапенко Вячеслав — керівник проекту, доктор економічних наук, кандидат географічних наук, сертифікований тренер з стратегічної екологічної оцінки Європейської економічної комісії ООН;

Іванова Руслана — магістр еколог;

Шилкіна Олександра — експерт-еколог.

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної, екологічної та культурної складових розвитку. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні вступив в дію закон «Про стратегічну екологічну оцінку».

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ)

Програма екологічного розвитку Торецької МТГ (далі – Програма) розроблена Управлінням житлово-комунального господарства військово-цивільної адміністрації міста Торецьк Донецької області експертами ГО «Інститут зеленої економіки» у співробітництві з представниками громадськості, та за підтримки проекту Програми Розвитку ООН. Програма спрямована на реалізацію державної політики України в сфері охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки на території Торецької міської територіальної громади (далі - Громади).

Програма відповідає завданням та пріоритетним напрямам «Стратегії соціально-економічного розвитку перспективної Торецької міської територіальної громади до 2027 року». Програма розроблена на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку України, відповідно до Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932).

Стратегія та Програма розроблені на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку України, відповідно до Порядку розроблення регіональних стратегій екологічного розвитку і планів заходів з їх реалізації, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932), Закону України «Про місцеве самоврядування» та Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року).

При підготовці Стратегії та Програми враховані завдання інших документів державного планування, а саме:

- Цілей сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722);

- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;

- Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534;

- Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 671;

- Стратегія соціально-економічного розвитку перспективної Торецької міської територіальної громади до 2027 року;

- Стратегія з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України на період до 2030 року.

У Програмі визначено цілі та завдання екологічної політики Торецької МТГ, спрямовані на покращення стану навколишнього середовища, атмосферного повітря, збереження біорізноманіття з метою формування якісного та безпечного середовища життєдіяльності населення міської територіальної громади.

Фінансування заходів і проектів Програми планується здійснювати за рахунок коштів Державного фонду регіонального розвитку, Державного фонду охорони навколишнього природного середовища, державного та місцевих бюджетів в межах бюджетних призначень на відповідний рік, а також за рахунок коштів інвесторів, які залучаються до реалізації конкретних інвестиційних проектів та виконання програм, міжнародних фінансових організацій, інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Програма є інструментом діалогу всіх гілок місцевої влади, бізнес-спільноти та громадськості, а тому відкрита для доповнень і змін, які затверджуються в установленому порядку Управлінням житлово-комунального господарства військово-цивільної адміністрації міста Торецьк Донецької області.

Звітування про виконання Програми здійснюється за підсумками кварталу, півріччя та року.

Метою розробки Стратегії та Програми є координація та реалізація пріоритетних цілей та завдань, спрямованих на покращення екологічної ситуації на території майбутньої Торецької МТГ, шляхом зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Стратегічне бачення Торецької МТГ:

***Торецьк** – екологічне, безпечне, зелене місто, з високотехнологічними та інноваційними підприємствами, сучасною інфраструктурою.*

Обрані на підставі аналізу стратегічні цілі – спосіб досягнення стратегічного бачення. Їх визначення обумовлено, з одного боку, повноваженнями учасників підготовки і впровадження Стратегії, з іншого боку – наявністю інструментів впливу.

Стратегічне бачення досягатиметься через впровадження стратегічних цілей. Таким чином були обрані головні сфери фокусування зусиль з екологічного розвитку Торецької громади:

1. Вирішення загрози підтоплення.
2. Біорізноманіття, зміна клімату та озеленення.
3. Рекультивація порушених земель внаслідок функціонування шахт.
4. Стале управління відходами та небезпечними хімічними речовинами.
5. Забезпечення населення безперебійною подачею води.
6. Знешкодження фенольних відстійників.
7. Впровадження екологічного моніторингу.
8. Впровадження зеленої економіки.

Для досягнення стратегічного бачення, за кожною стратегічною ціллю були визначені операційні цілі. Розроблення і досягнення цілей формує основу для управління громадою.

Процедура СЕО дає можливість оцінити наслідки реалізації Стратегії та Програми на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, розробити заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків її здійснення.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Торецьк (до 1936 року — Щербинівка) в період з (1936 по 2015 рік — Дзержинськ) — місто обласного значення в Україні, Донецька область. Засноване в 1806 році. Статус міста з 1936 року. 16 жовтня 2015 року прийнято рішення про перейменування міста Дзержинська на Торецьк. 4 лютого 2016 Верховна Рада ухвалила відповідну постанову (№ 3854), яка набула чинності 18 лютого.

Торецьк входить до складу Торецької міської територіальної громади. Кількість рад, що об'єдналися в МТГ: 5 (Торецька міська рада, Залізна міська рада, Новгородська селищна рада, Північна селищна рада, Щербинівська селищна рада).

До складу громади входять: село Валентинівка, село Дачне, село Диліївка, село Дружба, місто Залізне, село Кримське, селище міського типу Курдюмівка, село Леонідівка, селище міського типу Неліпівка, селище міського типу Новгородське, село Озарянівка, селище міського типу Петрівка, селище міського типу Південне, селище міського типу Північне, село Суха Балка, місто Торецьк, село Шуми, селище міського типу Щербинівка, село Юр'ївка.

Торецьк, згідно з розпорядженням уряду, входить до переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення.

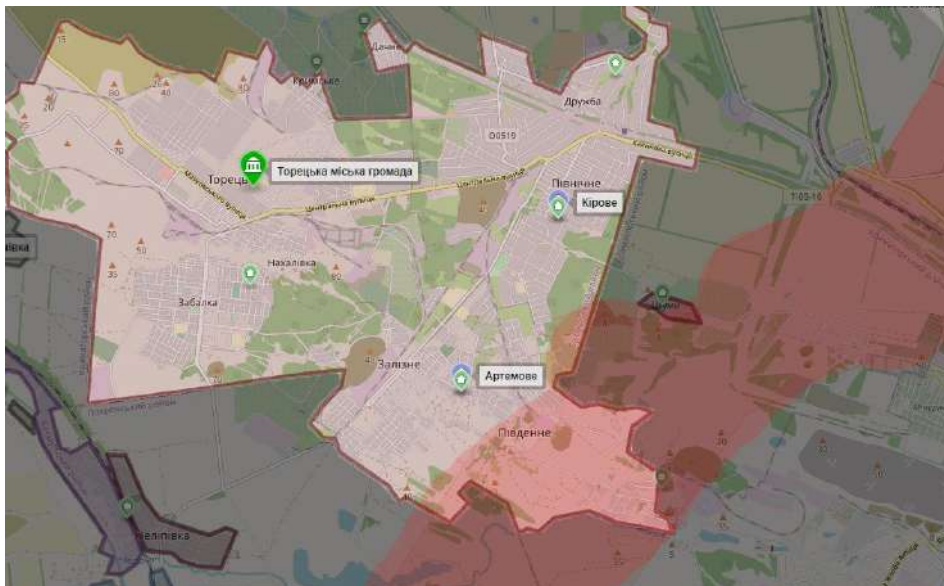

Рис. 1. Територія Торецької територіальної громади

Місто Торецьк розташоване за 7 км від залізничної станції Фенольна на лінії Костянтинівка—Ясинувата, за 55 км від Донецька.

Торецький район межує на північному сході з Бахмутським районом Донецької області, на північному сході з Константиновським районом Донецької області, на південному сході з м. Горлівка, на південному заході з Покровським районом Донецької області.

Від 7 листопада 2014 року віднесений до переліку міст та населених пунктів, розташованих на лінії зіткнення. Торецька МТГ знаходиться в зоні проведення Операції Об'єднаних Сил і управляється військово-цивільною адміністрацією.

Площа міської територіальної громади: 67.9 км².

Чисельність населення громади: 67394 чол., з них міське населення - 64202 чол., сільське населення – 3192 чол.

Таблиця 1

Ради і населені пункти області

№	Найменування ради	Найменування населеного пункту	Кількість населення, осіб
1	Торецька міська рада (Військово-цивільна адміністрація м. Торецьк)	м. Торецьк	34750
2	Торецька міська рада	с-ще Кримське	100
3	Залізна міська рада (м Торецьк)	м. Залізне	5484
4	Залізна міська рада (м Торецьк)	смт Південне	1569
5	Новгородська селищна рада (м Торецьк)	смт Новгородське	10712
6	Новгородська селищна рада (м Торецьк)	смт Неліпівка	1092
7	Новгородська селищна рада (м Торецьк)	с-ще Валентинівка	100
8	Новгородська селищна рада (м Торецьк)	с Леонідівка	200
9	Новгородська селищна рада (м Торецьк)	с-ще Суха Балка	480
10	Новгородська селищна рада (м Торецьк)	с Юр'ївка	20
11	Північна селищна рада (м Торецьк)	смт Північне	10068
12	Північна селищна рада (м Торецьк)	смт Курдюмівка	831
13	Північна селищна рада (м Торецьк)	с-ще Дачне	70
14	Північна селищна рада (м Торецьк)	с-ще Диліївка	223
15	Північна селищна рада (м Торецьк)	с-ще Дружба	1700
16	Північна селищна рада (м Торецьк)	с-ще Озарянівка	300
17	Північна селищна рада (м Торецьк)	с-ще Шуми	81
18	Щербинівська селищна рада (м Торецьк)	смт Щербинівка	3565
19	Щербинівська селищна рада (м Торецьк)	смт Петрівка	1100
		Всього:	72445

КАРТОСХЕМА меж території населених пунктів м. Торецька Донецької області

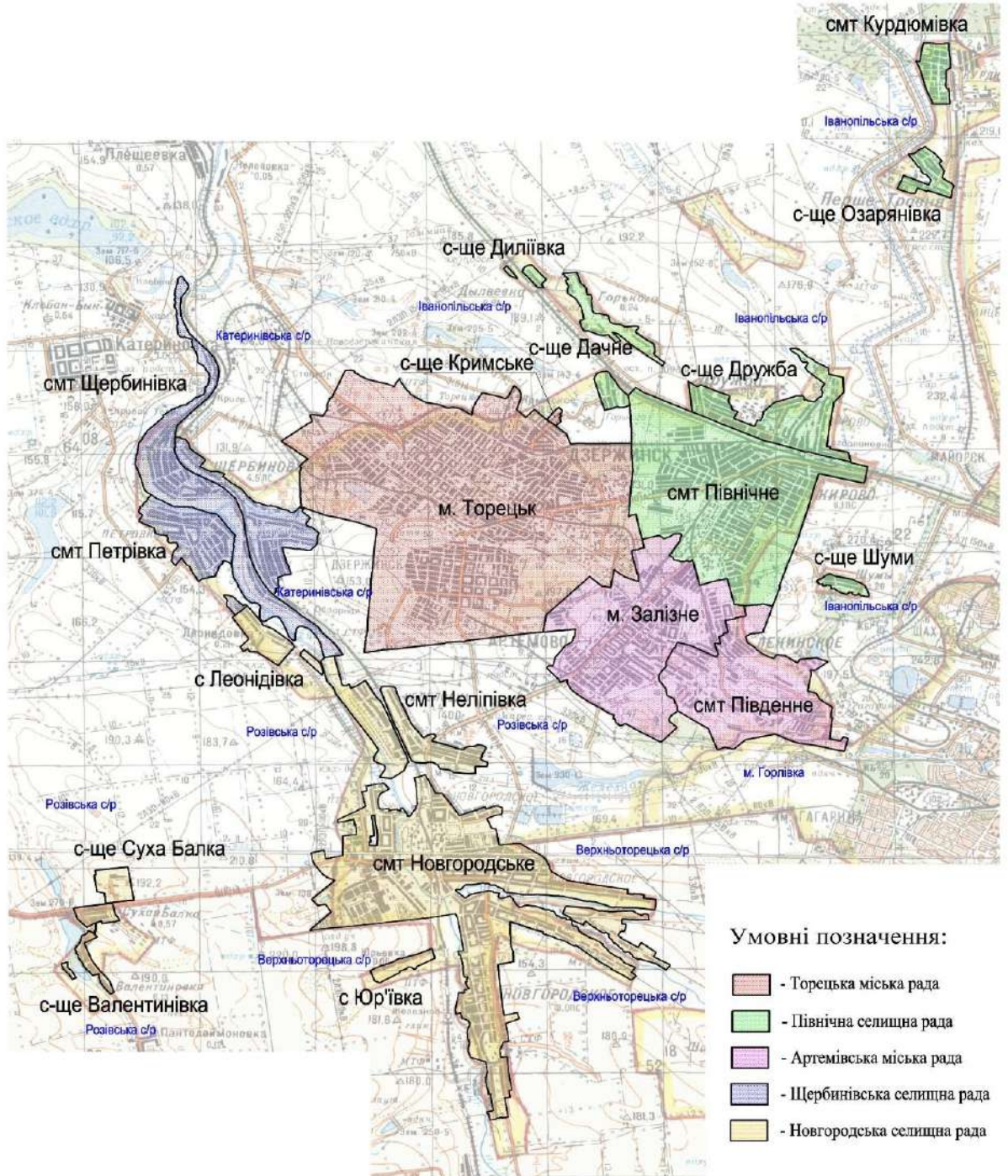

Рис. 2. Картоосхема меж території населених пунктів м. Торецька

Рельєф, як і в більшій частині Донецької області, переважно рівнинний (висотою до 200 м), розчленований ярами й балками. У межах Донецької височини виділяється Бахмут-Торецька височина. Рельєф Бахмут-Торецької височини складається із великих водороздільних масивів, перемежованих з широкими долинами. Абсолютні позначки височини менші, аніж на Донецькому краї й становлять 180—270 м. Рельєф місцевості значно

ускладнюється антропогенними формами (териконами, відвалами, кар'єрами тощо), хоча тут їх і менше, ніж на кряжі.

Клімат

Клімат помірно-континентальний. Найхолоднішим місяцем є січень, середньомісячна температура повітря в січні $-5,9^{\circ}\text{C}$. Найтеплішим місяцем є липень із середньомісячною температурою $+21,7^{\circ}\text{C}$. Характерно спекотне і посушливе літо, і мінлива, іноді холодна зима. Середньорічна швидкість вітру $4,3\text{ м/с}$, швидкість дещо знижується в липні – серпні ($3,3\text{ м/с}$) і підвищується в лютому – березні ($5,1\text{ м/с}$). В розі вітрів немає будь яких істотно домінуючих напрямків вітру. Однак найбільш часто дмуть східні вітри (19% від всіх вітрів) і західні (13 %). Штиль також є частим явищем, особливо в літні місяці. Ділянка розташована в межах одного геоморфологічного елементу, поверхня субгоризонтальна, нерозчленована.

За архітектурно-будівельним районуванням м. Торецьк відноситься до зони II – південно-східний кліматичний район (степ).

Снігове навантаження – 1600 Па.

Вітрове навантаження – 500 Па.

Товщина ожеледі – 19-22 мм.

Вітрове навантаження при ожеледі – 250-300 Па.

Згідно з класифікацією за комплексною оцінкою Схеми планування території Донецької області Торецький район відноситься до типу з середнім рівнем забезпеченості природними ресурсами містобудівного розвитку та середній рівень техногенної безпеки.

Атмосферне повітря

На території м. Торецька розміщені дві компактні станції якості атмосферного повітря, що здійснюють виміри за наступними показниками: дрібнодисперсний пил (фракції ЗМ_{10} та $\text{РМ}_{2,5}$), оксид вуглецю, оксид азоту, діоксид сірки, озон. Інформація щодо роботи постів спостереження за станом атмосферного повітря відображається в режимі онлайн на офіційному сайті департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації (рис.?)

Мережа постів на кордонах СЗЗ, Донецька область, м.Торецьк:

АПС-19.СЗЗ Шахта «Центральна», м.Торецьк, вул. Маяковського,21, дитсадок №8 «Золотий ключик»
АПС-20.СЗЗ Фенольний завод, СМТ.Новгородське, вул.Молодіжна, дитсадок №14

Поточні дані станом на 21.01.2021 14:08:44 - 21.01.2021 15:48:44

ГДК, мкг/м ³	5000	200	500	160	50	25
Пост	СО	NO ₂	SO ₂	O ₃	ГЧ10	ГЧ2.5
АПС-19	419,184	49,725	66,575	27,9342	8,6	4,2
АПС-20	471,582	32,5125	69,238	15,9624	9,4	0,5

Поточні метеопараметри станом на 21.01.2021 14:08:44 - 21.01.2021 15:48:44

	м/с	градус	°С	%	гПа	мм/ч
Пост	Швидкість вітру	Напрямок вітру	Температура	Відносна вологість	Атмосферний тиск	Інтенсивність опадів
АПС-19	1,8	Східний	-10,9	77,0	1001,6	0,00
АПС-20	0,1	Північний	-10,2	73,2	1010,2	0,00

Рис. 3. Стан атмосферного повітря*

* За даними департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації

04.12.2019 в м. Торецьк проведені виміри впливу діючих джерел забруднення стану атмосферного повітря за допомогою пересувної екологічної лабораторії. Під час моніторингу спостереження проводилися за вмістом вуглецю, оксидам азоту, діоксиду сірки, аміаку, сірководню, пилу (загального та по фракціям), які входять до основного переліку речовин-забруднювачів.

Оцінка стану забруднення атмосферного повітря проводилась шляхом порівняння вмісту забруднювачів з відповідними гранично допустимими концентраціями (ГДК) речовин у повітрі населених міст: ГДК середньодобовими (ГДК с.д.) і з ними порівнювалися середні концентрації та максимально разовими (ГДК м.р.), з ними порівнювалися разові максимальні концентрації шкідливих речовин.

Таблиця 2

Обсяги викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами в атмосферне повітря по районах та містах області у 2018 році (тонн)

	Обсяги викидів, тонн		Збільшення/зменшення викидів у 2018 р. проти 2017 р.	Обсяги викидів у 2018 р., до 2017 р., %
	2017 р.	2018 р.		
Всього по області	784850,0	790758,9	5308,9	100,7
М. Донецьк	8,0	9,4	1,4	117,6
М. Авдіївка	11691,3	12494,4	803,1	106,9
М. Бахмут	323,3	283,7	-39,6	87,8
М. Вугледар	14149,3	23802,5	-346,8	98,6
М. Торецьк	6676,3	6954,9	278,6	104,2

Водні ресурси

Основним джерелом централізованого господарсько-питного і технічного водопостачання є канал Сіверський Донець-Донбас. Також вагоме значення для водозабезпечення має Другий Донецький водопровід – міжрайонний водопровід, призначений для перекачування питної води у маловодні регіони Донецької області. Зазначені об'єкти потребують термінової реконструкції та заміни обладнання. При цьому, водопостачання до міста Торецьк здійснюється через окуповану територію. Проведення бойових дій призводить до тривалих періодів відсутності централізованого водопостачання. Так, тільки за період з травня 2018 року по травень 2019 року на об'єктах КП «Компанія «Вода Донбасу» сталося 56 аварій та 696 пошкоджень, майже 28,7 тис. поривів на мережі муніципального водопостачання. При цьому, 13 аварій виникли в результаті бойових дій (Донецька фільтрувальна станція – 360 тис. осіб, водовід Горлівка-Торецьк – 34 тис. осіб та Південно-Донбаський водопровід – 1,3 млн. осіб).

У межах Торецької міської територіальної громади у обліковується 8 водних об'єктів. На державному обліку водокористування знаходиться 16 водокористувачів.

Таблиця 3

Перелік водних об'єктів Торецької міської територіальної громади

№ п\п	Місцезнаходження водного об'єкту		Параметри водного об'єкту	
	Найменування сільської ради, на землях якої розташований водний об'єкт	Найменування балки, басейн річки	Площа водного об'єкту, га	Ємність при НІР, тис м ³
1	с. Новгородське	б.без назви, басейн р.Кривий Торець	2,85	24,95
2	с. Диліївка, в межах населеного пункту	р.Наумівка, басейн р.Кривий Торець	14	350
3	с. Диліївка, в межах населеного пункту	б.Диліївка, басейн р.Кривий Торець	9	270
4	с. Диліївка, в межах населеного пункту	б.Кам'янувата, р.Наумиха, басейн р.Кривий Торець	3,60000	50,55
5	с. Диліївка, в межах населеного пункту	б.Кам'янувата, р.Наумиха, басейн р.Кривий Торець	2,60000	205,00
6	с. Неліпівка, в межах населеного пункту	р.Кривий Торець	3	58

7	с. Суха Балка за межами	б.Суха, басейн р.Кривий Торець	30	330
8	с. Суха Балка за межами	б.Суха, басейн р.Кривий Торець	9,75	210

Потреби населення Торецької міської територіальної громади у питній та технічній воді забезпечує Торецьке ВУВКГ КП «Компанія «Вода Донбасу»» та КП «Новгородський комунальний комбінат», які отримують воду від Часовоярського РВУ, Горлівського ВУВКГ та Слов'янського РВУ КП «Компанія «Вода Донбасу»».

Для потреб рибництва використовується водний об'єкт (ставок площею 2,85 га об'ємом 24,95' тис.м³) в басейні р. Кривий Торець, орендодавець ФОП КОЛОМІЄЦЬ С.М. сел. Новгородське.

Скид зворотних (стічних) вод до поверхневих водних об'єктів здійснюють 7 водокористувачів, з них 3 здійснюють скид забруднених до р. Кривий Торець. У басейн р. Казенний Торець здійснюють скиди 48 підприємств із загальним об'ємом скиду 91,5 млн м³ (з них 16,6 млн м³, або 18% – забруднені води). Найбільшими забруднювачами поверхневих водних об'єктів басейну цієї річки є Горлівське, Мирноградське, Костянтинівське, Торецьке та Дружківське ВУВКГ і Донецьке РВУ КП «Компанія «Вода Донбасу», на які припадає 94% від скиду забруднених зворотних вод по басейну.

Сіверсько-Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів з 2019 року державний моніторинг поверхневих вод здійснюється за новими вимогами у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 № 758 «Про затвердження Порядку державного моніторингу вод».

Державний моніторинг поверхневих вод на території Торецької міської територіальної громади у 2019-2020 роках здійснювався у пункті моніторингу р. Кривий Торець: нижче скиду Фенольного заводу (2019-2020 р.) та вище б. Залізна (з 2 півріччя 2020 р.). Вимірювання здійснювались за забруднюючими речовинами для визначення хімічного стану масивів поверхневих вод (наказ Мінприроди від 06.02.2017 № 45) та басейновими специфічними речовинами; виконання вимірювань по фізико-хімічним показникам здійснювалось Луганським обласним центром з гідрометеорології.

Регіональний моніторинг поверхневих вод (в рамках регіональної системи моніторингу довкілля Донецької області) Сіверсько-Донецьким БУВР здійснюється з травня 2020 р. на території Торецької МТГ у 2 пунктах моніторингу по р. Кривий Торець: вище скиду Фенольного заводу та нижче б. Залізна.

Водозабезпечення

Критичною є проблема постачання води. Торецьк отримує воду з "Другої фільтрувальної станції" міста Горлівки, яка фільтрує воду з каналу "Сіверський

Донець - Донбас" та постачає воду частині Горлівки та Торецьку. Ця вода потрапляє на водопровідний вузол Торецька, звідки вже подається абонентам за 6-ма напрямками по окремих водогонах. Друга фільтрувальна станція" міста Горлівка розташована за лінією розмежування і не знаходиться в зоні контролю ООС, таким чином у випадках аварій потрібні домовленості щодо пропуску ремонтних бригад і роботи на самій лінії розмежування і в сірій зоні в умовах бойових дій, які періодично активізуються.

В разі пошкодження водогону "Горлівка - Торецьк", оперативно направляється заявка в "Спільний центр координації та контролю припинення вогню" та ОБСЕ з точними координатами пошкодження для отримання гарантій безпеки. Терміни отримання "тиші", на жаль, не можливо спрогнозувати. Терміни виконання робіт також складно спрогнозувати і вони залежать від багатьох факторів: характеру пошкоджень, розмінування, умов виконання ремонтних робіт, тривалості світового дня, бойових дій та інших.

Водогін "Горлівка - Торецьк" після зупинки опресовується обережно та поступово впродовж 15-18 годин задля уникнення гідроударів та повторних пошкоджень.

Вся вода що надходить до водопровідного вузла без залишку розкачується абонентам. Залежно від обсягу води, що надходить до резервуара та споживається абонентами, іноді коливається час подачі води та тиск в системі.

Резервний водогін - це, на жаль, не мільйони гривень, це - сотні мільйонів гривень. Наразі розробляється проєкт резервного водогону від 4-го підйому "Другого Донецького" водогону. Проєкт складний та коштує майже 4 мільйони гривень. Гроші виділено з обласного бюджету.

Поблизу Торецька немає великих запасів артезіанської води, тому буріння скважин не вирішить проблему водозабезпечення міста. В літній період місту потрібно щонайменше 20 тисяч кубічних метрів води. Скважини найбільшого родовища води "Червоні колодязі" в найкращі часи давали близько 2 тисяч кубічних метрів або 10% від потреби. Вода в них також занадто мінералізована і потребує очищення.

Ще одним проблемним водогіном є водопровід напрямку Курдюмівка – Зеленопілля. У Курдюмівці знаходиться Курдюмівський завод кислототривких виробів, на балансі якого знаходиться місцева лінія водогону. Цей водопровід є провідною артерією Курдюмівки та Зеленопілля, який насичує водою ці населені пункти. Вона починається в Костянтинівському районі, де є свердловина. Звідти по трубі подається вода на завод, а завод, відповідно, вже качає воду в Курдюмівку (Торецька ОТГ) і в Зеленопілля (Бахмутська ОТГ). Нещодавно, 20 січня 2021, стався порив на території Костянтинівського району. Без водопостачання на три тижні в Курдюмівці залишилися 600 чоловік і кілька соціоб'єктів.

Земельні ресурси та ґрунти

Загальна площа земель м. Торецька - 2148.00 га, із них:

- сільськогосподарські землі - 424,5481 га, в тому числі:
 - с/г угіддя - 422,8087 га;
 - рілля - 347,8087 га;
 - багаторічні насадження - 74,0000 га;
 - сіножаті - 1,0000;
 - пасовища- не зазначено;
 - господарські будівлі і двори - 1,0802 га;
 - господарські шляхи - 0,6592 га;
 - ліси та інші лісо вкриті площі - 480,6167 га;
 - забудовані землі - 1087,7329 га;
 - болота - 1,3000 га;
 - вода- 0,6000 га.

Основними ґрунтоутворюючими породами в межах цього регіону є леси і лесовидні породи, легкоглинистого і важкосугленкового складу.

Ґрунти представлені переважно чорноземами звичайними важкосуглинистого механічного складу, в тому числі: слабозмиті – 64,9 %, середньозмиті – 11,7 %, сильнозмиті 2,3 %; потужність гумусового горизонту досягає 85 см, вміст гумусу сягає до 5,5 %.

На вододільних просторах північно-східної частини району значні площі займають чорноземи звичайні малогумусні леоглинистого складу;

на північному заході– міститься великий масив чорноземів південних малогумусних, в тому числі: слабозмиті – 78,7 %, на лесових легкоглинистих породах.

Окремими острівцями зустрічаються чорноземи звичайні середньогумусні вилуговані, чорноземи звичайні середньогумусні глибокі на лесових породах та чорноземи на щільних глинах, легко-, середньо- і важкоглинистого складу.

На території Громади є багаті поклади кам'яного вугілля, видобуток якого є одним з видів зайнятості трудового населення міста Торецьк.

Територія Донецької області з одного боку, тісно пов'язана з докембрійською Східно-Європейською платформою, з іншого — з Предкавказською епігерцинською платформою. За комплексу ознак він являє собою палеозойської трог, що вклинився в межі платформи.

Палеозойські породи зім'яті в складки з утворенням великої кількості тектонічних порушень. З породами кам'яновугільного та пермського періодів пов'язані великі родовища кам'яного вугілля й солей.

Порода складчастого комплексу перекиваються відкладеннями, що полого залягають мезозою та кайнозою.

За площею поширення переважають території кайнозойської (неогенової) системи. У районі Донецького кряжу — палеозойської (кам'яновугільної й частково пермської) системи. На Приазовській височини — архейської системи.

У заплаві річок Сіверський Донець, Бахмут — ділянки мезозойської (крейдяний) системи.

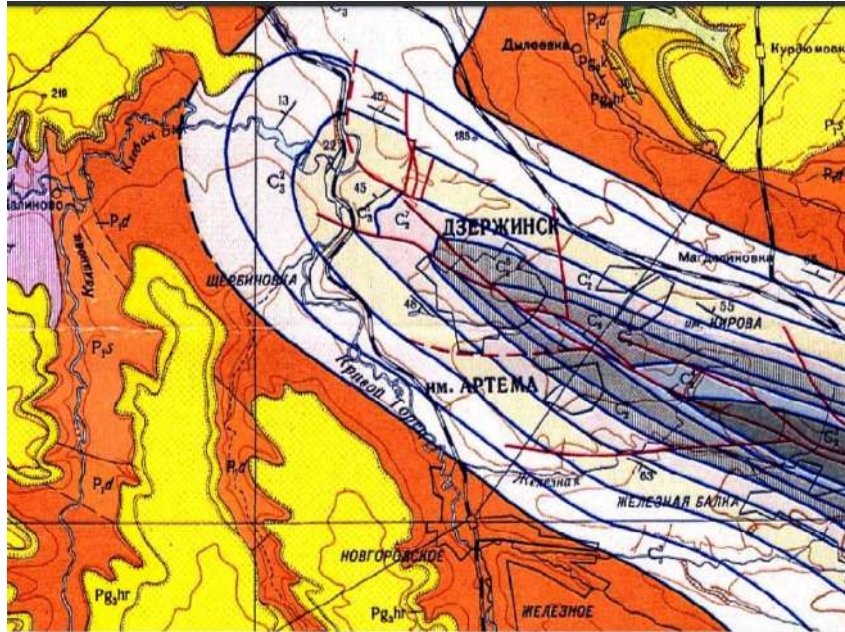

Рис. 4. Геологічна карта Торецької територіальної громади*
*Викопійовано з державної геологічної карти України (Масштаб 1:200 000)

В межах зони урбанізації м. Торецьк відноситься до північної підзони, яка характеризується як територія з пріоритетним розвитком середньо – і високотехнологічних галузей промисловості.

Біорізноманіття та екосистема

Рослини є найважливішими компонентами природи. Вони визначають загальний вигляд території, впливають на інші компоненти, відіграють велику роль в житті людини. Рослинний світ у зв'язку з географічним розміщенням представлений, в першу чергу, степовими рослинними формаціями і частково лісостеповими та заплавами, та за багатством флори, різноманітністю і унікальністю видів дикорослих рослин не поступається іншим регіонам України. Але саме на південному сході України він зазнав найбільшої антропогенної трансформації внаслідок інтенсивного розвитку промисловості та сільського господарства, високого рівня урбанізації території.

Тому збереження біорізноманітності флори є актуальною проблемою в регіоні.

Природні трав'яні екосистеми дуже змінилися внаслідок високого відсотку розорення території області та подекуди надмірного випасу худоби.

Сучасний склад флори Донецької області – це 1930 видів судинних рослин, що відносяться до 653 родів, 136 родин, серед яких 93 ендемічних і субендемічних (рівень ендемізму флори області складає 15% (близько 250 видів), є види з дуже вузькими і локальними ареалами – 11 приазовських і 10 донецьких ендеміків.

Чимало рослин, що мають реліктову природу в регіоні, поширення яких є диз'юнктивним або пограничноареальним. Раритетну фракцію флори складають 369 видів судинних рослин, тобто близько 19% від загальної кількості, в тому числі 23 ймовірно зниклих..

Види, які охороняються за Бернською конвенцією (1979).

1. Сон широколистий (*Pulsatilla latifolia* Rupr.).

Види рослин, занесені до 2-го видання «Червоної книги України»(1996)

1. Зозулині сльози яйцевидні (*Listera ovata* (L.) R.Br.) .

3. Любка дволиста(*Platanifera bifolia* (L.) Rich.) .

4. Пальчатокорінник травневий (*Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P.F. Hunt et Summ.) .

5. Пальчатокорінник м'ясо-червоний (*Dactylorhiza incarnata* (L.) Soo).

6. Пальчатокорінник Фукса (*Dactylorhiza fuchsia* (Druce) Soo).

7. Коручка морозниковидна (*Epipactis helleborine* (L.) Crantz).

8. Гніздівка звичайна (*Neottia nidus-avis* (L.) Rieh.).

9. Лілія лісова (*Lilium martagon* L.).

10. Скополія карніолійська (*Scopolia carniolica* Jacq.).

11. Плаун колючий (*Lycoperidium annotinum* L.).

12. Цибуля ведмежа (*Allium ursinum* L.).

13. Підсніжник звичайний (*Galanthus nivalis* L.) - Держинське л-во.

Види комах, занесені до 2-го видання «Червоної книги України»(1996)

1. Аполон Мнемозіна.

2. Райдужниця велика.

Регіонально рідкісні види рослин

1. Фітеума колосиста (*Phyteuma spicatum* L.).

2. Голокучник дубовий (*Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm.) - Держинське л-во.

На території майбутньої Торецької міської територіальної громади існуючі та перспективні об'єкти природо-заповідного фонду та території Смарагдової мережі відсутні.

Видовий склад фауни Донецької області нараховує понад 25 тисяч видів тварин різноманітних систематичних груп, з яких більше 24 тисяч видів представлені безхребетними тваринами (молюсками, комахами, багатоніжками, павукоподібними, ракоподібними, черв'яками та іншими). Хребетні тварини представлені рибами та круглоротими, амфібіями – 9 видів, рептиліями – 12 видів.

На території області постійно перебуває та відмічається на прольотах, зальотах, зимівлі та міграціях понад 300 видів птахів, майже 50 видів ссавців.

Згідно з даними науковців 185 видів тварин, які перебувають на території області, занесені до Червоної книги України.

Згідно регіональної схеми формування екологічної мережі Донецької області Торецька міська територіальна громада розташована на території Казенноторецької сполучної території регіонального рівня.

На території майбутньої Торецької міської територіальної громади існуючі та перспективні об'єкти природо-заповідного фонду та території Смарагдової мережі відсутні.

Радіаційна безпека

Держекоінспекція Донецької області спільно зі спеціалістами Донецького обласного лабораторного центру Міністерства охорони здоров'я України здійснила дослідження радіаційного фону на території області. Показники – в межах нормативних значень.

Результати вимірювання – в межах норми:

- у смт. Новолуганське - радіаційний фон склав 0,16 - 0,17 мкЗв/год;
- у м. Торецьк - 0,12 - 0,13 мкЗв/год;
- у м. Авдіївка - 0,12 мкЗв/год;
- у м. Маріуполь - 0,09-0,10 мкЗв/год.

Крім того, було досліджено потужність експозиційної дози гамма-випромінювання та бета-забруднення поверхні. Результати також знаходяться в межах нормативних значень».

Контроль за показниками радіаційного фону на Донеччині є вкрай важливим, адже на території області знаходиться велика кількість об'єктів підвищеної небезпеки. Це, зокрема, закриті шахти, які не були виведені з експлуатації належним чином. Небезпечні речовини з них можуть потрапляти до водоносних горизонтів та до джерел питної води, що в свою чергу загрожує катастрофою для жителів області.

Відходи

Передбачено будівництво сміттєперевантажувальної станції у м. Торецьк. Відповідно до регіональних документів стратегічного планування та проєктів таких документів, вивезення твердих побутових відходів з м. Торецька планується здійснювати через сміттєперевантажувальну станцію з подальшим видаленням на регіональному полігоні твердих побутових відходів у м. Краматорськ.

400 контейнерів для міста було придбано в рамках реалізації «Програми поводження з відходами в Донецькій області на 2016-2020 роки» за рахунок коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища. Крім того, нещодавно місто отримало новенький сміттєвоз Форд, який призначений для збору відходів з контейнерів, а також сміттєвоз на шасі МАЗ-4381. Ці сміттєвози – на балансі АКП «Комунальник».

До переліку об'єктів утворення відходів належать ВП «Шахта» ім. Ф. Е. Дзержинського ДП «Держинськвугілля» (ВП «Шахта «Центральна»»

Державного підприємства «Торецьквугілля»), ВП «Шахта Південна» ДП «Держинськвугілля», ВП «Шахта «Торецька»» ДП «Торецьквугілля».

Торецьк на другому місці в області за найбільшими обсягами відходів, що накопичені підприємствами - 109158,0 тис.

Перелік місць видалення відходів:

1. Породний відвал шахти ім Ф. Е. Дзержинського, ВП "Шахта "Центральна" ДП "Торецьквугілля";
2. Породний відвал № 2 шахти "Південна", ВП "Шахта Південна";
3. Породний відвал № 3 шахти "Південна", ВП "Шахта Південна";
4. Породний відвал № 5 шахти "Південна", ВП "Шахта Південна";
5. Породний відвал № 1 шахти "Південна", ВП "Шахта Південна";
6. Породний відвал № 1 шахти "Торецька", ВП "Шахта "Торецька", ДП "Торецьквугілля";
7. Породний відвал № 2 шахти "Торецька", ВП "Шахта "Торецька", ДП "Торецьквугілля";
8. Усічений конусний породний відвал № 2, ТДВ «ОП «ШАХТА ІМЕНІ СВЯТОЇ МАТРОНИ МОСКОВСЬКОЇ»;
9. Конусний породний відвал № 3, ТДВ «ОП «ШАХТА ІМЕНІ СВЯТОЇ МАТРОНИ МОСКОВСЬКОЇ»;
10. Плоский породний відвал № 4, ТДВ «ОП «ШАХТА ІМЕНІ СВЯТОЇ МАТРОНИ МОСКОВСЬКОЇ»;
11. Усічений конусний породний відвал № 1, ТДВ «ОП «ШАХТА ІМЕНІ СВЯТОЇ МАТРОНИ МОСКОВСЬКОЇ»;
12. Ставок-відстійник шахтних вод, ТДВ «ОП «ШАХТА ІМЕНІ СВЯТОЇ МАТРОНИ МОСКОВСЬКОЇ»;
13. Резервний відвал, ПАТ "Центральна збагачувальна фабрика "Дзержинська";
14. Мулонакопичувач № 1, ПАТ "Центральна збагачувальна фабрика "Дзержинська";
15. Породний відвал № 6, ПАТ "Центральна збагачувальна фабрика "Дзержинська";
16. Об'єднаний пруд - накопичувач флотохвостів, ПАТ "Центральна збагачувальна фабрика "Дзержинська";
17. Дзержинський (Торецький) полігон ТПВ, Автотранспортне комунальне підприємство "Комунальник" Торецької міської ради;
18. Плоский породний відвал, ВП "Шахта" "Торецька" ДП "Дзержинськвугілля".

Охорона здоров'я

Поглиблення несприятливих демографічних тенденцій у територіальному розрізі спостерігається також внаслідок неоднорідного збільшення рівня смертності населення порівняно з рівнем народжуваності.

Так, у 2018 році у 6 містах обласного значення та 6 районах коефіцієнт співвідношення смертності та народжуваності перевищував середньо -обласний

рівень (2,5), у 2 містах та 3 районах був на рівні середньо обласного показника, у 7 містах та 3 районах був нижче, ніж в середньому по області.

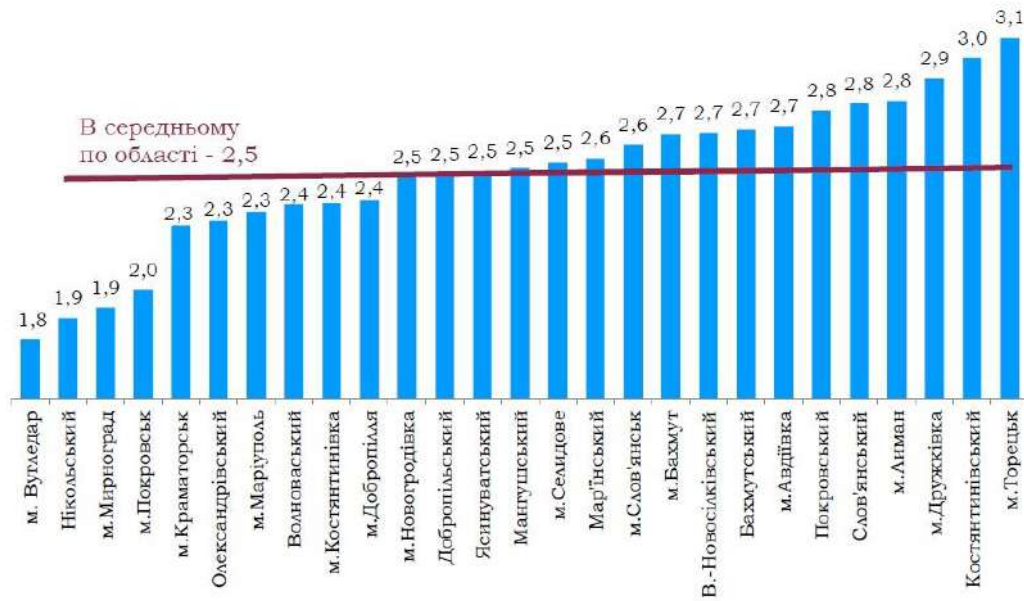

Рис. 5. Коефіцієнти співвідношення смертності до народжуваності у розрізі території Донецької області у 2018 році

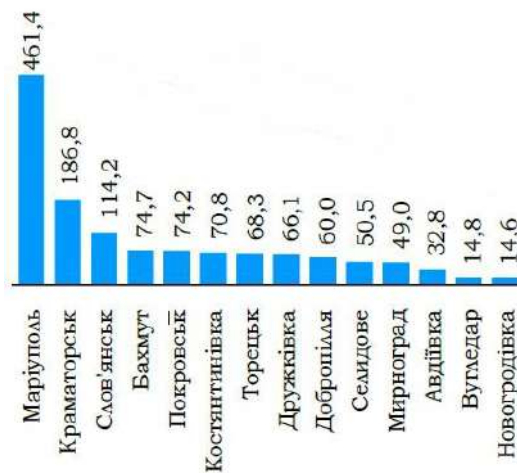

Рис. 6. Чисельність наявного населення у містах обласного значення Донецької області станом на 01.01.2019, тис. осіб.

Заклади охорони здоров'я, що функціонують на території громади:

- Центральна міська лікарня
- КЗ «Центр первинної медико-санітарної допомоги»
- Міська стоматологічна поліклініка м. Торецька
- КЛПЗ «Міський шкірно-венерологічний диспансер м. Торецька»
- КЛПЗ «Міський протитуберкульозний диспансер м. Торецька»
- КЛПЗ «Міський психоневрологічний диспансер м. Торецька»

Соціальним захистом населення займаються:

- Департамент соціального захисту населення Торецької міської ради

- Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)

На території громади функціонує Управління соціального захисту населення. Основним завданням Управління є забезпечення реалізації державної соціальної політики у сфері соціального захисту населення. Одним з пріоритетних напрямків соціального захисту населення є допомога людям, які знаходяться у тяжкому життєвому становищі, опинилися у критичній ситуації, кому сьогодні найважче. На сайті кожен громадянин має можливість ознайомитись з діяльністю Управління, отримати інформацію щодо видів державної соціальної допомоги, компенсацій, пільг.

SWOT-аналіз

Для визначення найгостріших проблем та реальних можливих шляхів їх вирішення на рівні місцевої влади доцільно провести SWOT-аналіз.

SWOT – аналіз Торецької МТГ проведено з урахуванням стану та тенденцій екологічного розвитку регіону, актуальних проблемних питань галузей екології, біорізноманіття та охорони здоров'я.

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Значні поклади розвіданих корисних копалин	1. Екстенсивна розробка корисних копалин та експорт необробленої сировини.
2. 92% земельного фонду – ґрунти чорноземного фонду.	2. Найвище в Україні навантаження на біосферу.
3. Наявність значного трудового потенціалу.	3. Високий ступінь залежності водопостачання від єдиного джерела – р. Сіверський Донець і єдиної системи транспортування – каналу Сіверський Донець –Донбас.
4. Значний природно рекреаційний та історико-культурний потенціал.	4. Залежність якості джерела питного водопостачання.
5. Наявність вугілля та вугільного газу	5. Наявність деградованих земель.
6. Велика кількість сонячних днів на рік	6. Наявність небезпечних і шкідливих виробництв, накопичення токсичних промислових відходів.
	7. Погіршення інженерно-геологічного стану територій внаслідок закриття вугільних шахт.
	8. Руйнація та пошкодження значної кількості екологічних об'єктів внаслідок ООС.
	9. Аварійний стан дамби шлаконакопичувача фенольного заводу ТОВ "НПО Інкор і Ко"
	10. Проблеми у сфері поводження з відходами
	11. Немає зон відпочинку
	12. Лише одна паркова зона
	13. Заморожені державні програми підтримки вугільної промисловості
	14. Застаріла житлова інфраструктура
	15. Високий рівень професійних захворювань
	16. Наближеність до зони розмежування

	<p>17. Лінія розмежування, бойові дії</p> <p>18. Відсутність транзиту, «тупиковість» географічного розташування в умовах бойових дій</p>
Можливості	Загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток відновлювальної енергетики 2. Децентралізація влади в Україні і створення МТГ 3. Діяльність проектів міжнародної допомоги, які підтримуватимуть реформи в Україні 4. Завершення бойових дій та відновлення територіальної цілісності області. 5. Розвиток зеленої економіки 6. Використання енергозберігаючих технологій за умови можливості залучення інвестицій в сферу ЖКГ 7. Створення умов для залучення інвестицій та впровадження інноваційно-креативних технологій 8. Модернізація паливно-енергетичного комплексу шляхом впровадження сучасних технологій видобутку та газифікації вугілля в несприятливих умовах, а також використання шахтного простору для акумулюючих можливостей когенерації електроенергії в моменти пікових навантажень. 9. Залучення міжнародної допомоги (пільгові позики, гранти, консультації, бюджетна підтримка, освітні і культурні програми). 10. Залучення державної фінансової підтримки розвитку об'єднаних територіальних громад на формування їхньої інфраструктури 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розгортання військових дій на Сході України 2. Рецесія світової економіки 3. Коливання цін на світових енергетичних ринках 4. Глобальні зміни клімату 5. Продовження стану невизначеності ООС на території області, що підвищує рівень небезпеки. 6. Зниження інвестиційної привабливості та відтік інвесторів 7. Загроза санітарно епідеміологічної, екологічної і техногенної катастроф. 8. Відсутність дієвих актів на державному рівні щодо підтримки розвитку територій, які розташовані в зоні ведення ООС. 9. Відток працездатного населення в інші регіони України та закордон

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень.

Сильні сторони громади, в тому, що на території громади розташовані значні поклади розвіданих корисних копалин. В громаді багато робочої сили, працюючі люди. Наявні визначні історичні місця, культурна спадщина різних

часів. Значна кількість земельного фонду – родючий чорнозем. Комфортний клімат. Територія громади може бути інвестиційно привабливою. Головною задачею є покращення екологічної ситуації, проведення реконструкцію водопостачання.

Слабкі сторони громади - Екстенсивна розробка корисних копалин та експорт необробленої сировини. Найвище в Україні навантаження на біосферу. Високий ступінь залежності водопостачання від єдиного джерела – р. Сіверський Донець і єдиної системи транспортування – каналу Сіверський Донець –Донбас. Залежність якості джерела питного водопостачання. Наявність деградованих земель. Наявність небезпечних і шкідливих виробництв, накопичення токсичних промислових відходів. Погіршення інженерно-геологічного стану територій внаслідок закриття вугільних шахт. Руїнація та пошкодження значної кількості екологічних об'єктів внаслідок ООС. Аварійний стан дамби шлаконакопичувача фенольного заводу ТОВ "НПО Інкор і Ко". Проблеми у сфері поводження з відходами. Немає зон відпочинку. Лише одна паркова зона. Заморожені державні програми підтримки вугільної промисловості. Застаріла житлова інфраструктура. Високий рівень професійних захворювань. Наближеність до зони розмежування. Лінія розмежування, бойові дії. Відсутність транзиту, «тупиковість» географічного розташування в умовах бойових дій

Можливості - Розвиток відновлювальної енергетики. Децентралізація влади в Україні і створення МТГ. Діяльність проектів міжнародної допомоги, які підтримуватимуть реформи в Україні. Завершення бойових дій та відновлення територіальної цілісності області. Розвиток зеленої економіки. Використання енергозберігаючих технологій за умови можливості залучення інвестицій в сферу ЖКГ. Створення умов для залучення інвестицій та впровадження інноваційно-креативних технологій. Модернізація паливно-енергетичного комплексу шляхом впровадження сучасних технологій видобутку та газифікації вугілля в несприятливих умовах, а також використання шахтного простору для акумулюючих можливостей когенерації електроенергії в моменти пікових навантажень. Залучення міжнародної допомоги (пільгові позики, гранти, консультації, бюджетна підтримка, освітні і культурні програми). Залучення державної фінансової підтримки розвитку об'єднаних територіальних громад на формування їхньої інфраструктури

Загрози - Розгортання військових дій на Сході України. Рецесія світової економіки. Коливання цін на світових енергетичних ринках. Глобальні зміни клімату. Продовження стану невизначеності ООС на території області, що підвищує рівень небезпеки. Зниження інвестиційної привабливості та відтік інвесторів. Загроза санітарно епідеміологічної, екологічної і техногенної катастроф. Відсутність дієвих актів на державному рівні щодо підтримки розвитку територій, які розташовані в зоні ведення ООС. Відток працездатного населення в інші регіони України та закордон.

Результати SWOT-аналізу свідчать про те, що станом на початок реалізації Стратегії громада матиме перевагу слабких сторін над сильними, але при цьому зовнішні можливості для розвитку в цілому переважають над

загрозами. Велика кількість слабких сторін зумовлена бойовими діями. Завданням стратегічного планування в цій частині є ефективне використання зовнішніх можливостей для підтримки власних сильних сторін і зменшення слабких сторін (порівняльні переваги та виклики) і запобігання загрозам, які посилюють слабкі сторони громади, одночасно зменшуючи сильні сторони (ризики).

При гіпотетичному „нульовому“ сценарії, якщо Програма не буде затверджена, подальший стабільний розвиток Громади є проблематичним. Це може призвести до погіршення соціально-економічної та екологічної ситуації і як наслідок може відобразитися на умовах життя та здоров'ї населення області.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Поєднання зусиль, спрямованих на економічне зростання регіону із зусиллями, спрямованими на покращення екологічної ситуації, забезпечуватиме розвиток регіону.

В результаті аналізу проектних рішень була здійснена оцінка ймовірного впливу проекту на складові довкілля. Метод оцінювання базується на визначенні трьох параметрів впливу: просторового, часового та інтенсивності впливу. Кожен з параметрів обчислюється за спеціальною 10-бальною шкалою з використанням критеріїв, які розроблені для відповідних градацій шкали.

Таблиця 4

Матриця впливу на компоненти навколишнього природного середовища

Призначення ділянки відповідно до проектного плану	Потенційний вплив на компоненти довкілля					Середнє
	Повітря	Вода	Ґрунт	Біорізноманіття	Шум	
Вирішення загрози підтоплення						
Науково-практичне дослідження еколого-техногенного стану території	0	0	0	0	0	0
Розробка плану практичних заходів щодо утримання шахтних вод на безпечних рівнях	0	0	0	0	0	0
Запровадження системи моніторингу стану геологічного середовища та підземних вод в районі шахтних виробок	0	0	0	0	0	0
Біорізноманіття, зміна клімату та озеленення						
Відновлення Центрального парку	0	0	0	0	0	0
Поліпшення якості атмосферного повітря	0	0	0	0	0	0
Боротьба з амброзією	0	0	0	0	0	0
Розробка системи обліку зелених насаджень	0	0	0	0	0	0

Заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів	0	0	0	0	0	0
Рекультивация порушених земель внаслідок функціонування шахт						
Відновлення порушених земель	0	0	0	0	0	0
Охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів	0	0	0	0	0	0
Запуск опорних ініціатив з модернізації шахт	0	0	0	0	0	0
Стале управління відходами та небезпечними хімічними речовинами						
Будівництво сміттепереробного заводу	3	2	2	2	4	2,6
Рекультивация полігону твердих побутових відходів	0	0	0	0	0	0
Розвиток сміттесортувальної станції на території МТГ	0	0	0	0	0	0
Проведення інформаційно-просвітницьких заходів, у тому числі з питань поводження з побутовими відходами	0	0	0	0	0	0
Зменшення частки промислових відходів, що розміщуються на території МТГ	0	0	0	0	0	0
Організація роздільного збору сміття	0	0	0	0	0	0
Забезпечення населення безперебійною подачею води						
Будівництво нового резервного водоводу	3	2	2	2	4	2,6
Збільшення кількості свердловин на території Торецької МТГ	3	2	2	2	4	2,6
Покращення стану водних ресурсів Громади	0	0	0	0	0	0
Знешкодження фенольних відстійників						
Зменшення впливу військових дій	0	0	0	0	0	0
Систематичний моніторинг стану відстійників, планові безперешкодні ремонтні роботи	2	0	0	0	1	0,6
Впровадження екологічного моніторингу						
Створення системи контролю забруднення повітря	0	0	0	0	0	0
Створення системи контролю забруднення поверхневих та ґрунтових вод	0	0	0	0	0	0
Створення системи контролю забруднення ґрунту	0	0	0	0	0	0
Організація моніторингу викидів підприємств та фермерських колективів громади	0	0	0	0	0	0
Впровадження зеленої економіки						
Сприяння розвитку відновлювальної енергетики	0	0	0	0	0	0
Сприяння енергомодернізації комунальних будівель	0	0	0	0	0	0
Сприяння розвитку органічних ферм	0	0	0	0	0	0
Інтегральна оцінка на компонент	2,75	2	2	2	3,25	2,1

У зв'язку з тим, що дію численних факторів, які впливають на природне середовище неможливо оцінити кількісно, використовується напівкількісний (10- бальний) метод оцінки впливу, який дозволяє порівняти різні за характером види впливів, з додатковим використанням методу матриць. Для природного середовища нульовий вплив не враховується тому, що при будь якій діяльності буде відбуватись вплив на довкілля. Нульовий вплив буде лише за відсутності

запланованої діяльності. Оцінка впливу здійснюється по окремих компонентах навколишнього середовища.

Найсуттєвішим є шумовий вплив, але він матиме короткостроковий характер на момент будівництва.

Повітряне середовище. Викиди, пов'язані з містобудівною діяльністю та транспортом, сприятимуть зниженню якості атмосферного повітря. Для підтримання належного стану повітряного басейну необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства.

Вплив на атмосферне повітря оцінюється як тимчасовий та незначний і по завершенню виконання будівельних робіт їх вплив припиниться.

Планується діяльність, що сприятиме покращенню стану атмосферного повітря.

Водне середовище. Відведення стічних вод здійснюватиметься в централізовану каналізацію. Планується діяльність, що сприятиме покращенню стану водного середовища.

Ґрунти. Основний вплив на ґрунти відбувається при підготовці території для будівництва (порушення (руйнування) ґрунтів під час будівництва (трансформація шарів землі)), руху транспортних засобів. Вплив на ґрунти від утворених в процесі планованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається їх передача спеціалізованим підприємствам для подальшої утилізації чи видалення. Також задля зменшення впливу на ґрунтовий покрив доцільно вжити заходи:

1. Обов'язкове дотримання меж території, відведеної для будівництва.
2. Складування рослинного ґрунту на спеціально відведених майданчиках з наступним використанням його при рекультивації, вертикального планування будівельного майданчику.
3. Всі будівельні матеріали мають бути розміщені на спеціально відведеній ділянці з твердим покриттям.
4. Контроль за роботою інженерного обладнання, механізмів і транспортних засобів, своєчасний ремонт, недопущення роботи несправних механізмів.
5. Заправка будівельної техніки лише закритим способом – автозаправниками.

Планується діяльність, що сприятиме покращенню стану ґрунтів.

Біорізноманіття. Рослинний світ зазнає змін у бік збільшення його різноманітності.

За умови виявлення об'єктів культурної спадщини при проведенні будь-яких земельних робіт на території населеного пункту повинні виконуватися наступні норми Законів України:

Обов'язкове проведення археологічних розвідок території зазначеної земельної ділянки та врахування результатів цієї розвідки при передачі земельних ділянок у власність чи користування, у тому числі під будівництво.

Визначення меж територій археологічних об'єктів з їх координуванням.

Укладення з користувачами охоронних договорів на всі об'єкти археологічної спадщини для забезпечення їх належної охорони і відповідно до

вимог чинного законодавства (стаття 23 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Заборона приватизації земельних ділянок під пам'ятками та об'єктами археології (статті 14 та 17 Закону України «Про охорону культурної спадщини», лист Держкультурспадщини від 06.12.2010 №22-3609/10, лист Міністерства культури України від 19.05.2011 №344/22/15-11).

Передбачення проведення охоронних археологічних досліджень у випадку планування будівництва у межах пам'яток та об'єктів археології (стаття 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»).

Згідно статті 36 Закону України «Про охорону культурної спадщини»:

Якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити подальше ведення робіт і протягом однієї доби повідомити про виявлені знахідки відповідний орган охорони культурної спадщини, на території якого проводяться земляні роботи.

Земляні роботи можуть бути відновлені лише згідно з письмовим дозволом відповідного органу охорони культурної спадщини після завершення археологічних досліджень відповідної території.

Також, відповідно до статті 37 Закону України «Про охорону культурної спадщини»:

– Будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Роботи на щойно виявлених об'єктах культурної спадщини здійснюються за наявності письмового дозволу відповідного органу охорони культурної спадщини на підставі погодженої з ним науково-проектної документації.

З метою захисту об'єктів археології, у тому числі тих, що можуть бути виявлені, проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок у випадках, передбачених Земельним кодексом України (2768-14), погоджуються органами охорони культурної спадщини.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про охорону археологічної спадщини»:

Юридичні і фізичні особи, у користуванні або володінні яких перебувають археологічні об'єкти або предмети, зобов'язані:

– дотримуватися всіх вимог законодавства щодо охорони і використання археологічних об'єктів або предметів;

– виконувати всі необхідні роботи виробничого характеру згідно з дозволом;

– негайно інформувати про нововиявлені об'єкти або предмети в межах території, яку вони використовують для своєї діяльності;

– сприяти і не перешкоджати будь-яким роботам з виявлення, обліку та вивчення археологічних об'єктів або предметів.

Та відповідно до статті 22 Закону України «Про охорону культурної спадщини»:

Юридичні і фізичні особи, дії або бездіяльність яких завдали шкоди археологічній спадщині, несуть відповідальність відповідно до законодавства України.

При впровадженні заходів Програми, у порівнянні із існуючим станом, очікується значний позитивний вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

В Програмі визначено стратегічні та операційні цілі й завдання. Далі у таблиці для визначення екологічних проблем, які стосуються Програми, проаналізовано, яким чином вони впливатимуть на стан навколишнього середовища у розрізі окремих складових і компонентів довкілля – людина і здоров'я, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, земельні ресурси, ґрунти; поверхневі та підземні води, клімат, образ ландшафту, культурна спадщина.

Оцінка представлена у трьох категоріях:

- негативний вплив (-)
- нейтральний вплив (0)
- позитивний (+)

Таблиця 5

Вплив цілей Стратегії та компоненти навколишнього природного середовища

Фактор впливу	Компоненти, що зазнають впливу							
Операційні цілі	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Земельні ресурси	Ґрунти	Поверхневі та підземні води	Клімат і атмосферне повітря	Образ ландшафту	Культурна спадщина
Стратегічна ціль 1. Вирішення загрози підтоплення								
Науково-практичне дослідження еколого-техногенного стану території	+	+	0	+	+	+	0	0
Розробка плану практичних заходів щодо утримання шахтних вод на безпечних рівнях	+	+	0	+	+	+	0	0

Запровадження системи моніторингу стану геологічного середовища та підземних вод в районі шахтних виробок	+	+	0	+	+	+	0	0
Стратегічна ціль 2. Біорізноманіття, зміна клімату та озеленення								
Відновлення Центрального парку	+	+	+	+	+	+	+	0
Поліпшення якості атмосферного повітря	+	+	0	0	0	+	0	0
Боротьба з амброзією	+	+	0	+	0	0	+	0
Розробка системи обліку зелених насаджень	+	+	0	0	0	0	+	0
Заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів	+	+	0	+	+	+	+	0
Стратегічна ціль 3. Рекультивация порушених земель внаслідок функціонування шахт								
Відновлення порушених земель	0	+	0	+	0	+	+	0
Охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів	+	+	0	+	0	+	+	0
Запуск опорних ініціатив з модернізації шахт	0	0	+	0	0	0	0	0
Стратегічна ціль 4. Стале управління відходами та небезпечними хімічними речовинами								
Будівництво сміттєпереробного заводу	+	0	-	+	0	-	0	0
Рекультивация полігону твердих побутових відходів	+	+	+	+	+	+	+	0
Розвиток сміттесортувальної станції на території МТГ	+	0	0	0	0	+	0	0
Проведення інформаційно-просвітницьких заходів, у тому числі з питань поводження з побутовими відходами	+	+	0	+	+	+	0	0
Зменшення частки промислових відходів, що розміщуються на території МТГ	+	+	+	+	+	+	+	0
Організація роздільного збору сміття	+	0	0	0	0	+	0	0
Стратегічна ціль 5. Забезпечення населення безперебійною подачею води								

Будівництво нового резервного водоводу	+	0	-	-	0	-	0	0
Збільшення кількості свердловин на території Торецької МТГ	+	0	-	-	0	0	0	0
Покращення стану водних ресурсів Громади	+	0	0	0	+	0	0	0
Стратегічна ціль 6. Знешкодження фенольних відстійників								
Зменшення впливу військових дій	+	+	+	+	+	+	+	+
Систематичний моніторинг стану відстійників, планові безперешкодні ремонтні роботи	+	+	0	+	+	0	0	0
Стратегічна ціль 7. Впровадження екологічного моніторингу								
Створення системи контролю забруднення повітря	+	+	0	0	0	+	0	0
Створення системи контролю забруднення поверхневих та ґрунтових вод	+	+	0	0	+	0	0	0
Створення системи контролю забруднення ґрунту	+	+	0	+	0	0	0	0
Організація моніторингу викидів підприємств та фермерських колективів громади	+	+	0	+	+	+	0	0
Стратегічна ціль 8. Впровадження зеленої економіки								
Сприяння розвитку відновлювальної енергетики	+	0	0	0	+	+	0	0
Сприяння енергомодернізації комунальних будівель	+	0	0	0	0	+	0	0
Сприяння розвитку органічних ферм	+	0	0	+	0	0	+	0

Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Програми, пов'язані з містобудівельною діяльністю та мають тимчасовий характер. Попри очевидну необхідність реалізації всіх запланованих заходів, вказані у таблицях завдання до виконання є факторами впливу на навколишнє середовище. У таблиці нижче представлені фактори, що, ймовірно, можуть призвести до екологічних проблем.

Таблиця 6

Фактори впливу, що можуть призвести до екологічних проблем та ризиків

Фактор впливу	Компоненти, що зазнають впливу							
Операційні цілі	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Земельні ресурси	Ґрунти	Поверхневі та підземні води	Клімат і атмосферне повітря	Образ ландшафту	Культурна спадщина
<i>Стратегічна ціль 4. Стале управління відходами та небезпечними хімічними речовинами</i>								
Будівництво сміттєпереробного заводу			Втрата вільних земель			Пил, шумове забруднення		
<i>Стратегічна ціль 5. Забезпечення населення безперебійною подачею води</i>								
Будівництво нового резервного водоводу			Втрата вільних земель	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву		Пил, шумове забруднення		
Збільшення кількості свердловин на території Торецької МТГ			Втрата вільних земель	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву				

Таким чином, до основної екологічної проблеми Торецької МТГ можна віднести забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від будівництва. Проблема матиме тимчасових характер.

Для території характерне істотне техногенне навантаження довкілля в зв'язку із давнім видобутком кам'яного вугілля шахтним способом та розміщення небезпечних підприємств хімічної промисловості.

Місто Торецьк має проблеми з обсягом накопичених відходів, обсягом скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, обсягом викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення. Ситуація ускладнюється через недостатнє використання сучасних технологій зменшення впливу на довкілля на промислових підприємствах та в аграрному секторі. Тому, вирішення питань захисту навколишнього природного середовища має стратегічний характер.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-ХІІ від 25.06.91, зі змінами) визначено, що до компетенції обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері охорони навколишнього природного середовища належить:

а) забезпечення реалізації державної політики у сфері заповідної справи, формування, збереження та використання екологічної мережі, здійснення управління та регулювання у сфері охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду України на відповідній території;

б) участь у проведенні моніторингу стану навколишнього природного середовища;

в) участь у розробленні стандартів щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища від забруднення та інших шкідливих впливів;

г) реалізація повноважень у сфері оцінки впливу на довкілля відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

г) затвердження за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, для підприємств, установ і організацій лімітів використання природних ресурсів (крім природних ресурсів загальнодержавного значення), скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище (крім скидів, що призводять до забруднення природних ресурсів загальнодержавного значення, навколишнього природного середовища за межами відповідної території);

д) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, викиди шкідливих речовин у навколишнє природне середовище, спеціальне використання природних ресурсів відповідно до законодавства;

д¹) реалізація повноважень у сфері стратегічної екологічної оцінки відповідно до законодавства про стратегічну екологічну оцінку;

е) вирішення інших питань у сфері охорони навколишнього природного середовища відповідно до закону.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (№ 2697-VIII від 28.02.2019). Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019 від 30.09.2019) має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України (№ 213/95-ВР від 06.06.95) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів.

Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04.06.2017 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07.02.2017 № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування.

Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства.

Інформація про видані дозволи на спеціальне водокористування суб'єктам господарювання розміщується на сайті Державного агентства водних ресурсів України (<http://davr.gov.ua/informaciya-pro-vidani-dozvoli-na-specialnevodokoristuva-nnya>).

Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (№ 321 від 13.03.2002, зі змінами);
- постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (№ 1100 від 11.09.1996, зі змінами);
- Державні санітарні норми та правила «Питна вода. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами» (№ 116 від 15.12.1994);
- постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (№ 2024 від 18.12.1998, зі змінами).

Правове й інституційне регулювання та ключові екологічні вимоги в галузі охорони атмосферного повітря регулюються Законом України «Про охорону атмосферного повітря», Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» та іншими нормативно-правовими актами. Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря:

- постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря» (№ 300 від 13.03.2002, зі змінами);

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 Закону України «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). В разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на

довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

Відповідно до нормативно-правової бази України, проєкт Програми відповідає ряду зобов'язань:

1. Пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;

2. Проведення природоохоронних заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;

3. Проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

4. Підвищення комфортності сформованої міської забудови за рахунок її реконструкції, відновлення і модернізації;

5. Вжиття заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і зменшення впливу фізичних факторів;

6. Впровадження роздільного збору сміття;

7. Вивезення твердих побутових відходів на полігон ТПВ, згідно з договором;

8. Забезпечення загальної доступності Програми та самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом здійснення публікації у друкованих засобах масової інформації та розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

Враховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що Програма, відповідає цілям екологічної політики, встановлених на національному та регіональному рівнях; враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ – 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Програми для, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Антропогенним чинником змін в МТГ залишається функціонування вугільних шахт, діяльність яких призводить до забруднення довкілля. Разом з тим, стратегічне бачення Стратегії орієнтоване на те, щоб зробити МТГ екологічно чистою і безпечною громадою.

На екологічну ситуацію може вплинути демографічний чинник. Оскільки чисельність населення в місті зменшується, а мешканці старішають, може відбутися суттєве зменшення чисельності наявних працівників, особливо молодих. Більшість факторів, які впливають на демографічну ситуацію в громаді, формуються на загальнодержавному рівні і залежать від військових дій, фінансово-економічного стану та добробуту населення. Припинення військових дій, подолання фінансової кризи та поліпшення економічного стану населення, що в свою чергу призведе до досягнення сталого демографічного розвитку є тривалим і складним процесом.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності (прямий і опосередкований вплив людства на навколишнє середовище та його компоненти внаслідок господарської діяльності), які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

На території Торецької МТГ при дотриманні та виконанні захисних і охоронних заходів, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними

екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації Програми не очікується, оскільки відсутні причини, які призводять до їх зміни, а всі стратегічні цілі направлені на покращення екологічної ситуації.

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні.

Синергічні наслідки також відсутні.

Робоча група з СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії на складові довкілля відповідно до контрольного переліку, наведеного в таблиці 7.

Таблиця 7

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми відповідно до контрольного переліку

Чи може реалізація Програми спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			●	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			●	
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			●	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			●	+
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			●	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			●	
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			●	
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			●	+
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			●	+
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			●	
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			●	+
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або			●	

зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?				
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	
14. Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?			•	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			•	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			•	+
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			•	+
20. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			•	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			•	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		•		
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			•	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			•	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?		•		
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			•	
Біорізноманіття				
28. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			•	
29. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			•	
30. Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому?			•	
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			•	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних			•	

рекреаційних можливостей?				
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			●	
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			●	
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		●		+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			●	
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			●	
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			●	
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?		●		+
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			●	
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			●	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			●	+
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			●	
44. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			●	+
Інше				
45. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			●	
46. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			●	
47. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			●	+
48. Суттєве порушення якості природного середовища?			●	+
49. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?		●		
50. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			●	

В результаті реалізації документу державного планування стан довкілля та умов життєдіяльності населення, його стан здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу зміниться в кращу сторону, тому що вибрано найбільш екологічно безпечне бачення Стратегії та реалізації Програми з урахуванням соціального, екологічного та економічного впливу.

Серед ключових наслідків реалізації Програми у 2021 році, а також з огляду на короткий період, доцільно зробити наступні висновки щодо ймовірного впливу ДДП на довкілля.

Вплив на клімат: Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток МТГ в майбутньому, є зміна клімату. На жаль, Програма не враховує цей чинник, оскільки не передбачає розробку та реалізацію програм адаптації до зміни клімату.

Вплив на атмосферне повітря: внаслідок реалізації Програми передбачається покращення стану атмосферного повітря. Програма не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря, натомість включає впровадження моніторингу стану повітря зеленої економіки.

Вплив на водні ресурси: Програма не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Програми не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Відходи: такі заходи, як: будівництво сміттєпереробного заводу; рекультивация полігону твердих побутових відходів; розвиток сміттесортувальної станції на території МТГ; проведення інформаційно-просвітницьких заходів, у тому числі з питань поводження з побутовими відходами; зменшення частки промислових відходів, що розміщуються на території МТГ; організація роздільного збору сміття, - матимуть виключно позитивний ефект.

Вплив на земельні ресурси: внаслідок реалізації Програми не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або у характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. А оперативні цілі 2.5. «Заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів.», 3.1. «Відновлення порушених земель», 7.3. «Створення системи контролю забруднення ґрунту» позитивно вплинуть на якість земельних ресурсів Громади.

Вплив на біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину: в Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість позитивний вплив на збереження біорізноманіття буде досягнений внаслідок реалізації наступних заходів Програми: відновлення Центрального парку, розробка системи обліку зелених насаджень, заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів, охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів.

Вплив на населення та інфраструктуру: Програма не передбачає появу нових ризиків на стан здоров'я чи захворюваність населення. Натомість всі заходи Програми націлені на покращення умов життя і діяльності громадян.

Екологічне управління, моніторинг: Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в сфері екологічної безпеки, натомість передбачено покращення управління відходами, сприяння розвитку відновлювальної енергетики та енергомодернізації комунальних будівель.

Кумулятивний вплив: ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

Транскордонний вплив під час реалізації заходів Програми відсутній.

Таким чином, реалізація Програми екологічного розвитку майбутньої Торецької територіальної громади не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох заходів та завдань Програми призведе до покращення екологічної ситуації.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Реалізація проекту Програми передбачає виконання заходів та проектів, що стосуються будівництва, енергозбереження і раціонального використання природних ресурсів, рекультивації земель, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища.

Для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Програми та її уточнюючих проектів пропонується реалізація комплексу заходів проаналізованих в таблиці 8.

Таблиця 8

Аналіз можливих превентивних заходів за складовими навколишнього природного середовища

Компонент довкілля	Основні проблеми, пов'язані із ДДП	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	Вплив промислових підприємств.	<ul style="list-style-type: none"> ● Здійснення природоохоронних заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. ● Впровадження «зеленої» енергії в енергетичному балансі Торецької МТГ. ● Стимулювання заходів підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях
Водні ресурси	Зношеність та нестача водоносних систем. Занедбаність водних об'єктів	<ul style="list-style-type: none"> ● Охорона, екологічне оздоровлення та відтворення водних об'єктів. ● Визначення розмірів і меж водоохоронних зон. ● Забезпечення населення і галузей економіки водними ресурсами в необхідній кількості та відповідної якості. ● Будівництво водопровідних та каналізаційних очисних споруд із застосуванням новітніх технологій та обладнання, зокрема в сільських населених пунктах. ● Розширення сфери надання послуг та збільшення обсягів використання води із поверхневих джерел, скорочення обсягів використання питної води із підземних джерел.
Земельні ресурси	Інтенсивне промислове використання земель (шахти). Зниження родючості ґрунтів.	<ul style="list-style-type: none"> ● Рекультивація порушених територій. ● Інженерно-технічні, агролісомеліораційні та ґрунтозахисні заходи.
Лісові ресурси	Низький рівень заліснення району	<ul style="list-style-type: none"> ● Досягнення оптимальної лісистості в районі. ● Створення лісових захисних насаджень на еродованих землях, вздовж водних об'єктів та ползахисних смуг.

		<ul style="list-style-type: none"> ● Поліпшення санітарного стану насаджень. ● Заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів
Поводження з відходами	<p>Наявність несанкціонованих сміттєзвалищ. Незадовільний рівень централізованого вивезення та роздільного збору ТПВ. Незадовільна організація планової очистки по збору та своєчасному видаленню відходів на сміттєзвалища. Практично відсутні спеціалізовані підприємства у сфері поводження з твердими побутовими відходами та санкціоновані полігони відходів</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Розвиток інфраструктури збирання та перевезення ТПВ; створення потужностей з обробки та переробки відходів. ● Будівництво, реконструкція, упорядкування полігонів та сміттєзвалищ. ● Створення потужностей з утилізації відходів. ● Проведення інформаційних кампаній щодо роздільного збору твердих побутових відходів. ● Впровадження роздільного збору твердих побутових відходів. ● Розширення мережі сортувальних станцій. ● Будівництво та реконструкція місць видалення відходів. ● Впровадження інноваційних розробок та впровадження новітніх технологій у галузі переробки відходів. ● Просвітницька діяльність щодо роздільного збору відходів. ● Удосконалення системи переробки відходів.

Таким чином, екологічні проблеми Торецької МТГ потребують невідкладного вирішення на всіх рівнях, а саме:

1) що вимагають вирішення на міжнародному рівні:

- приведення екологічного законодавства до рівня Європейського Союзу.

2) загальнодержавного значення:

- недосконалість екологічного законодавства;

- вплив функціонування шахт на навколишнє середовище;

3) місцевого значення:

- будівництво сучасних полігонів з утилізації побутових відходів та проведення рекультивації і реконструкції існуючих сміттєзвалищ, що вичерпали свій ресурс або експлуатуються з грубими порушеннями норм екологічної безпеки;

- впровадження роздільного збирання відходів від населення;

- ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ;

- будівництво нового резервного водоводу;

- збільшення кількості свердловин на території Торецької МТГ;

4) вирішення яких не потребує залучення значних матеріальних (фінансових) ресурсів:

- паспортизація місць видалення твердих побутових відходів – сільських, селищних та міських сміттєзвалищ;

- збереження зелених насаджень;

- збільшення площ об'єктів природно-заповідного фонду;

- розробка схем санітарного очищення населених пунктів та правил благоустрою територій населених пунктів;

- проведення просвітницьких заходів.

Виконання заходів, передбачених Програмою, матиме позитивний вплив на всі складові довкілля, поліпшення загального екологічного та естетичного стану території Торецької МТГ.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

Проєкт Програми екологічного розвитку майбутньої Торецької територіальної громади розроблений на короткостроковий період і є плановим документом.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Програми вказує на те, що реалізація Програми позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття. Це означає, що Програма спрямована на екологічно збалансований сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив.

Під час підготовки проєкту звіту про стратегічну екологічну оцінку визначено доцільність і прийнятність планованої діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо забезпечення безпеки довкілля.

У контексті стратегічної екологічної оцінки Програми екологічного розвитку майбутньої Торецької територіальної громади може бути розглянутий і інший сценарій розвитку: гіпотетичний «нульовий», за яким Програма не затверджується та більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем з високою ймовірністю погіршать існуючу екологічну ситуацію.

Гіпотетичний сценарій пов'язаний із збереженням нинішнього стану області.

Цей варіант виходить з того, що зміни практично не відбуватимуться. При цьому якісні показники розвитку будуть залишатись малорухомими. А це стримує процеси інноваційного розвитку Громади.

Реалізація гіпотетичного сценарію ілюструє значне загострення екологічних проблем, перешкоджаючих набуттю комфортних умов життя та добробуту населення.

Отже, за результатами аналізу визначено, що в рамках гіпотетичного сценарію подальший сталий розвиток Торецької Громади є ускладненим, і цей сценарій призводить до погіршення екологічної ситуації в межах території області.

Можна сформулювати 2 сценарії розвитку об'єднаної громади: інерційний сценарій та сценарій сталого розвитку.

Альтернатива 1: «Інерційний сценарій»

Припущення – національний рівень:

- Військовий конфлікт продовжується;
- Зростають видатки Бюджету на утримання армії та ВПК;
- Рівень корупції в країні зменшується незначно – замість реальних реформ спостерігаємо їх імітацію;
- Децентралізація проходить мляво, основні заходи відкладаються;
- Гривня підтримується виключно міжнародними кредитами та, відповідно, інтервенціями НБУ на валютному ринку, продовжується неконтрольована інфляція;
- Інвестиційна привабливість України залишається низькою, рівень залучення інвестицій не зростає;
- Податковий тиск на підприємців залишається високий, в тіні продовжує залишатися більше 50% малого і середнього бізнесу;
- Державна субвенція на розвиток інфраструктури ОТГ скорочується і припиняється.
- Обсяги ДФРР скорочуються, фінансування проектів переходить на «ручний» режим.

Припущення – *місцевий рівень*:

- Народжувальність у громаді залишається низькою;
- Сальдо міграції залишається негативним (продовжується вплив населення);
- Екологічні проблеми Громади посилюються, що ускладнює та удорожчує їх вирішення в майбутньому;
- Інвестиційна і туристична привабливість (впізнаваність) громади низька.

Що відбувається:

До 2022 року кількість населення громади поступово скорочується. Водночас спостерігається його «старіння». Ситуацію погіршуватимуть міграційні процеси, молодь покидає громаду в пошуках кращої життєвої перспективи.

Ймовірність затоплення шахт та екологічної кризи посилюється.

Проблеми поводження з відходами не вирішуються, що також призводить до погіршення екологічної ситуації на території Громади.

Ситуація з подачею води стає більш критичною, що також впливає на привабливість Громади для подальшого життя населення.

Альтернатива 2: «Сценарій сталого розвитку»

Припущення – *національний рівень*:

- Внаслідок тиску Заходу на РФ військове протистояння на Сході України припиняється;
- Видатки на оборону країни та підтримки ЗСУ стабілізуються;
- Рішуче впроваджуються системні реформи: судова, податкова, децентралізація та ін.;

- Україна входить у стабільний 5-8-річний період середньострокового зростання і відновлення економіки;
- Гривня стабільна;
- Інвестиційна привабливість країни покращується - Україна в найближчі роки стає об'єктом посиленого інвестування;
- Податкова реформа виводить бізнес із «тіні»;
- Соціальна політика держави мінімізує ризики росту неплатежів внаслідок зростання тарифів на комунальні послуги;
- Ефективно працює ДФРР;
- Регіон активно впроваджує Стратегію розвитку.

Припущення – місцевий рівень:

- Громада формує привабливі інвестиційні і туристичні пропозиції та активно просуває їх на інвестиційні ринки, тим самим підвищуючи свою впізнаваність в регіоні та країні;
- Громада підтримує економічну активність на своїй території, зміщуючи її в бік глибокої переробки с/г продукції з високою доданою вартістю;
- Громада формує свій профіль як туристично привабливої території, використовуючи природні та історичні переваги;
- Громада активно освоює державну субвенцію на розвиток інфраструктури, а також залучає кошти з ДФРР.

Що відбувається:

На території громади створюються привабливі умови для розміщення малих і середніх високотехнологічних виробничих підприємств та сфери послуг для бізнесу. Покращується стан зелених насаджень, водойм, ґрунтів.

Вирішується проблема подачі води та поводження з відходами.

У громаду заходять інвестори, створюючи нові робочі місця. Селищна рада сприяє організації навчання і консультації для підприємців і персоналу нових підприємств.

Основними видами туризму у громаді є історичний. Починає розвиватись відновлювана енергетика.

Громада стає привабливою для підприємців, туристів і гостей.

Через активне залучення коштів державної субвенції на розвиток інфраструктури та з ДФРР, покращується інфраструктура та поступово налагоджуються наслідки бойових дій.

Дана альтернатива наближена до оптимістичного сценарію, базується на досягненні цілей, передбачених Програмою.

Результати проведення цільового аналізу планованих завдань щодо їх відповідності цілям охорони довкілля, визначених на місцевому рівні, виявили необхідність прийняття Програми. В інтересах ефективного та сталого розвитку області та підвищення якості життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Програми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення, від реалізації затвердженої Програми. Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

Моніторинг здійснюється з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, забезпечення здійснення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також у разі виявлення негативних наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку, вжиття заходів для їх усунення.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально підібрані для цілей СЕО.

Для оцінки повноти та якості реалізації програмних заходів здійснюватиметься моніторинг виконання Програми, що дасть змогу оперативно приймати необхідні управлінські рішення.

Моніторинг проводитиметься відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому й для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272.

Моніторинг базується на розгляді цільових показників для кожного сектору розвитку Громади та аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих в Програмі цільових індикаторів включає екологічні індикатори та індикатори здоров'я населення.

Вплив виконання Програми на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, може бути виявлений в результаті моніторингу реалізації проектних рішень Програми, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності та здоров'я населення.

Моніторинг даних впливів можливо здійснювати за показниками, які вказані в таблиці 9.

Таблиця 9

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Програми

№	Індикатор
Здоров'я населення	
1	Зниження показників поширеності та захворюваності всіх хвороб на 5% та 7 % відповідно
2	Зниження темпів розповсюдження та смертності від ускладнень серцево-судинних, судинно-мозкових захворювань, онкологічних та соціально-небезпечних хвороб
3	Зниження загального рівня смертності на 1,5%
4	Зменшення на 5% кількості випадків серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань у пацієнтів працездатного віку
Енергоефективність	
5	Проведення енергоаудиту у комунальних закладах
6	Впровадження енергозберігаючих технологій у комунальних закладах та домогосподарствах громади.
7	Збільшення приладів обліку теплової енергії в бюджетних установах
8	Зниження обсягів споживання теплової енергії та природного газу в будівлях бюджетної сфери
Водні ресурси	
9	Обсяги скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти
10	Індекс забруднення водних об'єктів
Біорізноманіття та ПЗФ	
11	Кількість зелених насаджень
12	Забезпеченість зеленими зонами загального користування
Відходи	
13	Кількість несанкціонованих сміттєзвалищ
14	Динаміка обсягу побутових відходів, накопичених у спеціально відведених місцях, по відношенню до попереднього року
15	Частка роздільно зібраних ТПВ за двох-контейнерною схемою (від загального обсягу утворених ТПВ)
16	Частка спалених (утилізованих) відходів (від загального обсягу утворених відходів)
17	Частка перероблених відходів (від загального обсягу утворених відходів)
Атмосферне повітря	
18	Індекс забруднення атмосферного повітря
19	Кількість встановлених автоматизованих постів моніторингу атмосферного повітря
20	Рівень викидів CO ₂
Земельні ресурси та ґрунти	
21	Площа рекультивованих земель
22	Площа земель, пошкоджених амброзією
23	Аварійність фенольного відстійника (%)

Заходи, які включені до Програми, стануть пріоритетними при фінансуванні як із місцевого бюджету, так і при надходженні цільових коштів із бюджетів вищого рівня.

Відстеження динаміки відповідних індикаторів та показників соціально-економічного та екологічного розвитку дозволять чітко відслідковувати ефективність реалізації плану. Кількість екологічних індикаторів можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані.

Звіт складатиметься з переліку ключових показників за кожною ціллю, кожним пріоритетом або заходом. Буде містити інформацію про досягнення кожного об'єктивного пріоритету або виконання заходу, оцінювання можливостей досягнення поставлених цілей.

Результати моніторингу замовник оприлюднює на власному офіційному веб-сайті один раз на рік протягом строку дії документа державного планування та через рік після закінчення такого строку.

У разі коли під час здійснення моніторингу виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, замовник вживає заходів для їх усунення, а також подає органу державної влади або органу місцевого самоврядування, який затвердив документ державного планування, пропозиції щодо внесення змін до такого документа з метою усунення негативних наслідків. У такому разі зміни, що вносяться до документа державного планування, підлягають стратегічній екологічній оцінці.

Контроль за реалізацію Програми покладається на Військово-цивільну адміністрацію м. Торецьк.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Транскордонні наслідки виконання Програми відсутні, оскільки її виконання не матиме наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, сусідніх держав.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Програма екологічного розвитку Торецької МТГ (далі – Програма) розроблена Управлінням житлово-комунального господарства військово-цивільної адміністрації міста Торецьк Донецької області експертами ГО «Інститут зеленої економіки» у співробітництві з представниками громадськості, та за підтримки проекту Програми Розвитку ООН. Програма спрямована на реалізацію державної політики України в сфері охорони навколишнього середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки на території Торецької міської територіальної громади (далі - Громади).

Програма відповідає завданням та пріоритетним напрямкам «Стратегії соціально-економічного розвитку перспективної Торецької міської територіальної громади до 2027 року». Програма розроблена на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку України, відповідно до Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932).

Стратегія та Програма розроблені на підставі Закону України «Про засади державної регіональної політики», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку України, відповідно до Порядку розроблення регіональних стратегій екологічного розвитку і планів заходів з їх реалізації, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932), Закону України «Про місцеве самоврядування» та Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року).

При підготовці Стратегії та Програми враховані завдання інших документів державного планування, а саме:

- Цілей сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722);
- Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;
- Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо

запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки», затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 № 534;

- Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2021-2023 роки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.07.2020 № 671;

- Стратегія соціально-економічного розвитку перспективної Торецької міської територіальної громади до 2027 року;

- Стратегія з питань екологічної збалансованості розвитку територіальних громад Асоціації міст України на період до 2030 року.

У Програмі визначено цілі та завдання екологічної політики Торецької МТГ, спрямовані на покращення стану навколишнього середовища, атмосферного повітря, збереження біорізноманіття з метою формування якісного та безпечного середовища життєдіяльності населення міської територіальної громади.

Метою розробки Стратегії та Програми є координація та реалізація пріоритетних цілей та завдань, спрямованих на покращення екологічної ситуації на території майбутньої Торецької МТГ, шляхом зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Стратегічне бачення Торецької МТГ:

Торецьк – екологічне, безпечне, зелене місто, з високотехнологічними та інноваційними підприємствами, сучасною інфраструктурою.

Обрані на підставі аналізу стратегічні цілі – спосіб досягнення стратегічного бачення. Їх визначення обумовлено, з одного боку, повноваженнями учасників підготовки і впровадження Стратегії, з іншого боку – наявністю інструментів впливу.

Стратегічне бачення досягатиметься через впровадження стратегічних цілей. Таким чином були обрані головні сфери фокусування зусиль з екологічного розвитку Торецької громади:

1. Вирішення загрози підтоплення.
2. Біорізноманіття, зміна клімату та озеленення.
3. Рекультивация порушених земель внаслідок функціонування шахт.
4. Стале управління відходами та небезпечними хімічними речовинами.
5. Забезпечення населення безперебійною подачею води.
6. Знешкодження фенольних відстійників.
7. Впровадження екологічного моніторингу.
8. Впровадження зеленої економіки.

У процесі розроблення СЕО вивчені головні стратегічні документи, плани і програми, що діють на національному, регіональному та місцевому рівнях, проведений аналіз їх головних цілей, які в тій чи іншій мірі визначають передумови для прийняття проектних рішень або пропозицій в документі державного планування місцевого рівня. Їх положення та завдання приймаються до уваги в процесі розроблення проекту Програми та її стратегічної екологічної оцінки.

При аналізі та оцінці поточного стану навколишнього середовища були використані статистичні дані та офіційні дані обласних і місцевих органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я.

В процесі роботи були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються суб'єктами в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному та регіональному рівні.

Таким чином, до основної екологічної проблеми Торецької МТГ можна віднести забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від будівництва. Проблема матиме тимчасовий характер.

Для території характерне істотне техногенне навантаження довкілля в зв'язку із давнім видобутком кам'яного вугілля шахтним способом та розміщення небезпечних підприємств хімічної промисловості.

Місто Торецьк має проблеми з обсягом накопичених відходів, обсягом скидання забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти, обсягом викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення. Ситуація ускладнюється через недостатнє використання сучасних технологій зменшення впливу на довкілля на промислових підприємствах та в аграрному секторі. Тому, вирішення питань захисту навколишнього природного середовища має стратегічний характер.

В результаті реалізації документу державного планування стан довкілля та умов життєдіяльності населення, його стан здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу зміниться в кращу сторону, тому що вибрано найбільш екологічно безпечне бачення Стратегії та реалізації Програми з урахуванням соціального, екологічного та економічного впливу.

Серед ключових наслідків реалізації Програми у 2021 році, а також з огляду на короткий період, доцільно зробити наступні висновки щодо ймовірного впливу ДДП на довкілля.

Вплив на клімат: Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток МТГ в майбутньому, є зміна клімату. На жаль, Програма не враховує цей чинник, оскільки не передбачає розробку та реалізацію програм адаптації до зміни клімату.

Вплив на атмосферне повітря: внаслідок реалізації Програми передбачається покращення стану атмосферного повітря. Програма не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря, натомість включає впровадження моніторингу стану повітря зеленої економіки.

Вплив на водні ресурси: Програма не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Програми не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Відходи: такі заходи, як: будівництво сміттєпереробного заводу; рекультивация полігону твердих побутових відходів; розвиток сміттесортувальної станції на території МТГ; проведення інформаційно-

просвітницьких заходів, у тому числі з питань поводження з побутовими відходами; зменшення частки промислових відходів, що розміщуються на території МТГ; організація роздільного збору сміття, - матимуть виключно позитивний ефект.

Вплив на земельні ресурси: внаслідок реалізації Програми не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або у характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози. А оперативні цілі 2.5. «Заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів.», 3.1. «Відновлення порушених земель», 7.3. «Створення системи контролю забруднення ґрунту» позитивно вплинуть на якість земельних ресурсів Громади.

Вплив на біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину: в Програмі не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість позитивний вплив на збереження біорізноманіття буде досягнений внаслідок реалізації наступних заходів Програми: відновлення Центрального парку, розробка системи обліку зелених насаджень, заходи по попередженню підпалів та незаконної вирубки лісів, охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів.

Вплив на населення та інфраструктуру: Програма не передбачає появу нових ризиків на стан здоров'я чи захворюваність населення. Натомість всі заходи Програми націлені на покращення умов життя і діяльності громадян.

Екологічне управління, моніторинг: Програма не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в сфері екологічної безпеки, натомість передбачено покращення управління відходами, сприяння розвитку відновлювальної енергетики та енергомодернізації комунальних будівель.

Кумулятивний вплив: ймовірність того, що реалізація Програми призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

Транскордонний вплив під час реалізації заходів Програми відсутній.

Таким чином, реалізація Програми екологічного розвитку майбутньої Торецької територіальної громади не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація багатьох заходів та завдань Програми призведе до покращення екологічної ситуації.

В інтересах ефективного та сталого екологічного розвитку Торецької МТГ та підвищення якості життя населення найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованої Програми.

Замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, та після закінчення дії Програми, оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті і у разі виявлення непередбачених звітом про СЕО негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів щодо їх усунення.

Список використаних джерел

1. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 18.07.2019 № 260 «Про внесення змін до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»;
2. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10 серпня 2018 року № 296 «Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»;
3. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 29 грудня 2018 року № 465 «Зміни до Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування»;
4. Інструменти регіонального розвитку в Україні: навч. посіб. / О. В. Берданова [та ін.]; за ред. В. М. Вакуленка, О. В. Берданової. - К. :НАДУ, 2013. - 286 с.;
5. Бахир В.М. Об электрохимической активации и воде «живой» и «мертвой», вып. 1, М., 1990. – 11 с.;
6. Кабінет Міністрів України. Постанова від 13 березня 2002 р. N 321. Київ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://cutt.ly/myX2RAJ>;
7. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>;
8. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (зі змінами). – Режим доступу: https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf;
9. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08 серпня 2020 року № 695;
10. Проект Закону України "Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року". - Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/GH6YF00A>;
11. Марушевський Г., Потапенко В. Практичний посібник для посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування «Методичні рекомендації для проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування» PROMIS (Canada), Київ, 2019. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pleddg.org.ua/wp-content/uploads/2019/05/MP-CEO_web.pdf.

Директор Інституту Зеленої економіки

Р. В. ІВАНОВА